

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

NO. 199

CLEVELAND, O., MONDAY MORNING, AUGUST 24TH, 1931

LETO XXXIII—VOL. XXXIII

Vesele in žalostne vesti iz širnih slovenskih na- selbin po Ameriki

Mrs. Frances Pavlin, Watsonville, California, poroča o silni avtomobilski nesreči, ki se je tam pripetila. Par Amerikancev je povabilo družino Mr. in Mrs. Joseph Pavlin, da se podajo na avto vožnjo proti morskemu obrežju. Voznik je vozil precej hitro, in na cinku jih je dohitela usoda, ko so trčili z nekim drugim avtomobilom. Voznik avtomobila, v katerem se je vozila družina Pavlin, je bil takoj mrtev. Joseph Pavlin pa je bil tako ranjen, da je tri ure potem, ko so ga pripeljali v bolnico, zdihnil. Mrs. Frances Pavlin, njegova soproga, je dobila težke poškodbe, da se nahaja še danes v bolnici. Medtem, ko je bila ona v nezvesti v bolnici več dni, so njenega moža pokopali, ne da bi žena kaj vedela o tem. Ranjki Joseph Pavlin je bil doma iz Ponikev, fara Dobropolje. Star je bil 43 let. Bil je član SZS. in JSKJ. Ranjki zapušča soprogo, 10 letnega sina, enega brata v Coloradu, enega v New Jersey, v domovini pa tri brate, mater in sestro.

Union Pacific Coal Co., Rock Springs, Wyoming, je obljubila, da bo dala slovenski cerkvi v dotičnem mestu za vso zimo dovolj premoga zastoj.

Za časa odsotnosti policijskega načelnika v Rock Springsu, je prevzel njegovo mesto naš rojak Mr. Valentin Marcina. Istotam si je zlomil roko Karol Pivsek in Tom Puhoski se je močno poškodoval v premogovem rovu.

V težki krizi živijo tudi naši rojaki izseljenci v Južni Ameriki, zlasti v republiki Argentina. Večinoma so tam naši rojaki iz Goriske. Tupasem se zberejo v svojih lokalih in priredijo malo zabavo ali dramsko prireditev. V Rosario, Argentina, so 12. julija vprizorili lepo igro "Užitkarji." V Buenos Aires se je poročil rojak Rafael Bergeč, doma iz Trnja pri št. Petru na Krasu in Justina Penko, doma iz Koč pri št. Petru na Krasu. Iz Cordobe, Argentina, poročajo, da je vedno več rojakov brez dela. Veliko slabega morajo naši rojaki pretrpeti v Južni Ameriki. Tudi v Braziliji živi mnogo naših rojakov, ki silovito občutijo današnjo depresijo.

Dne 26. avgusta obhaja srebrni jubilej društvo sv. Petra in Pavla, št. 66 J. S. K. Jednote v Joliet, Illinois.

Seja "Zveze JSKJ" društev za Pennsylvanijo" se vrši dne 30. avgusta v naselbinah Claridge, Pa. Seja se vrši v Slovenskem Domu.

Nagle smrti je umrl v Calumetu, Michigan, 24 letni Joseph Fortuna, rojen v Calumetu. Njegov oče, ki je doma iz Vinice v Beli Krajini, ima farmo v bližini mesta. Istotam je umrl tudi rojak John Plautz, star 36 let, krojač po poklicu, ki si je nakopal bolezen kot vojak v svetovni vojni. Bil je rojen v Calumetu, dočim so njegovi starši prišli iz Doblje v Beli Krajini.

Slovenski slikar Gregorij Perušek se je vrnil domov v Chicago, potem ko se je nahajal tri mesece na avto vožnji po zapadni Ameriki. O potovanju se ni nič kaj pohvalil.

V Milwaukee, Wisconsin, je umrla 19 letna Angelina Levar, stara 19 let. Zapušča starše, tri brate in sestro.

Gangeži skrivajo morilce Potterja in tovariše ob- sojenega Martina

Državni pravdnik Miller se je včeraj izjavil, da detektivni skrbno opazuje vsako gibanje gotovih gangev v mestu, o katerih se sumi, da so v zvezi z umorom bivšega republikanskega councilmana Potterja. Millerju je dobro znano, da je neka ganga več mesecev skrivala enega izmed tovarišev obsojenega Hyemia Martina, ki se je najbrž tudi udeležil umora Potterja. Ta tovariš je najbrž Louis Rothkopf, katerega že pet mesecev išče policija ne samo po Zedinjenih državah, pač pa tudi po Kanadi. Rothkopf je dotični gangež, ki je bil neprestano v družbi z Martinom, 48 ur predno je bil umor Potterja izvršen. Nadalje se je Miller tudi izjavil, da je dne 20. januarja, neki clevelandski politikar izdal štiri črke v svoti \$5,400 neki Prospect Advertising Co. Ta kompanija je igrala večjo vlogo pri obravnavi proti morilecem Potterja. Miller bo zadevo natančneje preiskal.

Fordov nečak pripoveduje je o obilem delu

Detroit, Mich., 22. avgusta. Pri zborovanju industrijskih voditeljev, mestnih uradnikov in davkoplačevalcev je govoril Fordov nečak, Clyde Ford, sledeče: Vsakdo v Detroitu, ki bo hotel imeti delo, ga bo lahko dobil od 1. decembra naprej. Kot znano, namerava Ford postaviti na trg nov model, po katerem je veliko vpraševanje.

Cigaretni davek

Okrajni blaginjak Collister je dobil prvo zalogo cigaretnih znamk, ki predstavljajo nov davek na cigarete. Od prihodnjega torka naprej mora vsak prodajalec cigaret nalepiti dva centa vredno znamko na vsak zavojček cigaret, brez ozira, koliko so cigarete vredne. To je do 1. septembra. Po tem dnevu bodo pa prodajalci cigaret na debelo morali lepiti znamke na zavojčke cigaret. Davek na cigarete bo prinesel \$7,000,000 na leto.

Malo porok

Urad, ki izdaja licence za poroke, naznanja, da je število porok zelo nazadovalo. Od 23. julija do 22. avgusta, letos, je bilo izdanih le 480 poročnih dovoljenj, a lansko leto v istem času je dobilo 981 parov poročno dovoljenje. Kmalu ne bo treba več pridigati o poročni kontroli, kajti ljudje se ne ženijo več, ker jih odganja od tega Hooverjeva prosperiteta.

V New York

V torek odpotuje dr. Wm. J. Lausche, Josephine Lausche-Welf in Mary Udovich proti New Yorku, kjer bodo za Columbia grafonsko družbo zapeli kakih 10 pesmic za plošče. Na programu imajo nekaj prav posebno privlačnih pesmic. Plošče omenjenih naših pevcev in pianistov so zelo priljubljene ne samo med našimi ameriški Slovenci, pač pa tudi v stari domovini. Iz New Yorka se vrnejo prihodnji petek.

Delavec ubit

Everett Kirby, 32 let star, delavec, ki je zaposlen pri gradnji novega Lorain-Central mostu, ki bo veljal \$8,000,000, je bil ubit, ko je padel z ozkega hodnika nad novo gradnjo 85 čevljev navzdol. Bil je na mestu mrtev.

Zedinjene države pošljejo v Brazilijo pšenico, Brazilija da kavo

Washington, 22. avgusta. — Ker danes ni denarja na razpolago, da bi se kupovalo pridelke, so začele vlade po vzgledu privatnikov "trediti" ali zamenjati blago. Mnogo meščanov zamenja svoje hiše za farme, in tako misli tudi vlada Zedinjenih držav zamenjati blago. V Ameriki je preveč pšenice, pa ne dosti kave, v Braziliji je pa dosti kave, toda malo pšenice. Na ta način je naredila brazilska vlada pogodbo z Zedinjenimi državami, da "kupi" 25,000,000 bušljev pšenice, Brazilija pa pošlje v zameno kave v enaki vrednosti. Tozadevno pogodbo je podpisal za Zedinjene države ameriški poslanik v Rio de Janeiro, in brazilski poslanik v Washingtonu je podpisal pogodbo za svojo vlado. Ustrezno bo ljudem v Braziliji kot tudi v Zedinjenih državah.

Hoover je imenoval mrlj- ča v komisijo

Washington, 22. avgusta. V komisijo 60 mož, katere je imenoval predsednik Hoover, da svetuje, kako bi se dalo pomagati brezposelnim, je bil imenovan tudi neki A. O. Smith iz Milwaukee. Sedaj se je pa dogladno, da je možakar že pred dalj časa umrl, torej ne bo mogel delovati pri komisiji.

"Domač izdelek"

Na trgu so se pojavili stroji za izdelovanje cigaret, in ti stroji so že našli stotine odjemalcev. Z dne 1. septembra bo namreč država Ohio računala 2 centa davka od vsakega paketa cigaret, ako pa boste sami izdelovali cigarete, vam ni treba plačati davka.

Simms v borbi

V sredo se vrši v Harvard areni v Clevelandu rokoborba med Frankie Simončičem in Walter Cobbom iz New Yorka. To pot bo imel Frankie zelo močnega nasprotnika. Veliko zanimanje je za to rokoborbo.

Pijani suhač

Policija je včeraj v nekem hotelu prijela nekega Robert Thompsona, ki je izjavil, da je zvezni prohibicijski agent. Pijan je bil kot tuka, pa so ga odpeljali v policijske zapore. Oh, če bi bili mi sodniki!

Obešen v sadovnjaku

Iz bližnjega Warren, O., se poroča, da so našli 70-letnega Franka Sandow iz Chagrin Falls obešenega v sadovnjaku. Vzrok samomora je brezposelnost.

Manj davkov

Ob koncu fiskalnega leta so prebivalci države Ohio plačali za \$43,000,000 manj dohodninskega davka, kot v isti dobi lanske leto. To pomeni, da ni več toliko zaslužka kot prej.

Vlom v hotel

Policija je v soboto ponoči vdrla v hotel Hermitage na Huron Rd. Aretiranih je bilo 28 moških, katere so dobili pri gentljanju.

Rojak ubit

Sinoči je umrl v bolnici na posledicah poškodb, ki jih je dobil v avtomobilski nesreči, mladi rojak John Modic, star 23 let, 905 E. 155th St. Nesreča se je pripetila v bližini St. Clair Ave. in Neff Rd. Poleg Modica je bilo v državi Ohio včeraj ubitih še sedem drugih oseb od avtomobilov, in nad dvajset ranjenih.

Ameriški vladi je mogoče preskrbeti za vse brez- poselne tekom zime

Washington, 22. avgusta. — Samuel Mather, clevelandski kapitalist in velik dobrotnik trpečega človeštva, ki je bil imenovan od predsednika Hooverja v odbor komisije, ki naj skrbi, da brezposelni tekom prihodnje zime ne bodo trpeli, je izjavil, da so Zedinjene države dovolj velike in tudi zmogljive preskrbeti za vse svoje brezposelne tekom prihodnje zime. Zlasti je prepričan Mr. Mather, da je v Clevelandu bolj mogoče podpirati potrebne kot v vsakem drugem, enako velikem mestu. Poleg Samuel Matherja je predsednik Hoover imenoval še tri druge clevelandčane v komisijo za podporo brezposelnim, in sicer Newton D. Bakerja, bivšega župana in vojnega tajnika, rabinca Silverja ter Alvanley Johnsona, predsednika železniških strojevodij. Mather in Johnson sta sprejela svoj urad, v katerem bosta brezplačno služila, dočim se nahajata Silver in Baker izven mesta in se nista še izjavila. Na vsak način pričakuje vlada letos hudo pomanjkanje po zimi in bo skušala organizirati vse mogoče dobrodnele akcije, da prepreči vsaj največjo mizerijo.

Bomba vržena v poslopje časopisa

Mansfield, 22. avgusta. Iz nekega mimo drvečega avtomobila je bila danes zjutraj vržena bomba v poslopje, kjer se tiska časopis Mansfield Journal. Mnogo šip je bilo ubitih in lahko ranjen nočni stražnik. Škoda znaša \$10,000.

Umor in samomor.

John Novello, 7815 Vineyard Ave. se je včeraj pričel pripraviti z ženo radi razporeke. John je star 38 let, žena pa 35. V družini je bil neprestan prepir. Ko je žena odprla vrata svoje spalnice, je divji mož ustrelil na njo, katero je zadel, nakar je bežal iz hiše proti stanovanju, kjer je stanoval zaročenec njegove hčere, ki ga je pa s puško sprejel, nakar je Novello odšel in grozil drugim na cesti. Ko je dospela policija, je Novello zakričal: "Ne boste me dobili!" Ustrelil se je. Družina ima pet otrok.

Plemenit dar

Glavni odborniki K. S. K. Jednote, in sicer Mr. Frank Opeka, predsednik; Mr. Joseph Zalar, glavni tajnik; Mr. John Germ, prvi podpredsednik, in Rev. John Plevnik, duhovni vodja, so pri slovesu iz stare domovine, kjer so se mudili na obisku, poklonili ubogim pogorelcem v Nadlesku pri Ložu lepo svoto 10,000 dinarjev, za kateri dar se jim mati Slovenija srčno zahvaljuje.

Mrs. Mohor odpotuje

Dne 28. avgusta odpotuje iz Clevelanda Mrs. Josip Mohar. V Clevelandu se je dalj časa mudila, ko je obiskovala svoje sinove in številne prijatelje. Prav iskreno se zahvaljuje vsem številnim prijateljem za vso prijaznost in dobroto. Poslovilni večer bo v sredo, 26. avgusta, pri njenem bratu na 5303 St. Clair Ave. Prijatelji se lahko udeležijo.

* V Bangkok, Siam, so na smrt obsodili tri moške, ker so kradli—mačke.

Hoover je ukazal preiska- vo divjega streljanja ban- ditov v New Yorku

Washington, 23. avgusta. Predno je odpotoval predsednik Hoover na tedenski oddih ob Rapidan reki, je naročil justičnemu oddelku vlade, da pošle v New York poseben oddelek ekspertov tajne policije, ki naj preišče natančno za vzroki divjega streljanja banditov v New Yorku, tekom katerega streljanja je bilo ubitih šest oseb in 15 pa ranjenih. Obenem je predsednik naročil Walter Fergusonu, načelniku tajne policije za vzhodni okraj, da nemudoma odpotuje v New York, kjer naj se posvetuje z newyorško policijo glede zločinov. Ferguson je poznan kot najbolj premeteni detektiv pri tajni policiji. Predsednik Hoover je pa obenem izjavil, da se zvezna vlada nikakor ne želi vmešavati v mestne ali državne afere, pač pa je mnenja, da so gangeži kršili kakšne zvezne postavbe, in v tem slučaju lahko zvezna vlada nastopi. Zvezna vlada namerava nastopiti proti raketirjem tudi v Chicagu in San Franciscu. Medtem se pa pripravljajo New York na pogreb obeh ubitih policistov, obenem pa na ogromno masivno zborovanje. Pričakuje se udeležbe 100,000 ljudi, ki bodo protestirali proti gangežem. Vdove obeh ubitih policistov dobiti takoj izplačanih vsaka \$3,500.00, potem pa \$50 na mesec za dobo osmih let, nadalje pa polovično plačo njih soprogov do svoje smrti. Kompanija, kateri so banditi ukradli denar, namenjen za izplačilo delavcem, in kateri denar se je pozneje dobil, je poslala vsaki vdovi po \$500.00 in je začela z javnim pobiranjem. Medtem je pa 20,000 policistov mesta New York dobilo povelje, da delajo čez uro, in če bo treba, bodo borili 30,000 vojnih veteranov od Ameriške Legije, da se naredi konec nezaslišanemu divjanju newyorških banditov.

Prijeten obisk

Preteklo soboto so obiskali naš urad gg. Frank Opeka, glavni predsednik; Josip Zalar, glavni tajnik; John Germ, glavni podpredsednik, in Rev. John Plevnik, župnik iz Joliet in duhovni vodja K. S. K. Jednote. Zvečer so odpotovali proti svojim domovom.

Ženska prireditel

Podružnica št. 47, Slovenske Ženske Zveze priredi v nedeljo, 13. septembra v Slovenskem Narodnem Domu v Newburgu svojo prvo prireditev. Podrobnosti o tem ob priliki.

Novi naročniki

Tekom zadnjega tedna so se sledeči naši rojaki naročili na dnevnik "Ameriška Domovina": Vinko Zajc, Frances Doblekar, Mary Miklik, Karol Čeh, Joseph Ostanek, vsi v Clevelandu. Ivan Kobal, Maria Mole, za Jugoslavijo. Mrs. Ana Virant, Mrs. A. L. Rozman, Antan Košiček, Josip Berkopec, F. R. Jerman, John Pintar, John Wittine, Vincent Sternad, Joe Braddock, John Pečjak, vsi v Geneva, O. Anton Babič, Matt Mavko, v Madison, O., in Jack Hribar v Rock Creek, O. Vsem številnim novim naročnikom se uredništvo iskreno zahvaljuje, in prepričani smo, da boste z veseljem čitali naš dnevnik. Priporočamo se še drugim prijateljem!

Sloga in prijateljski spora- zum vladata med našimi farmarji v Madisonu

Nekaj je, kar se mora priznati našim Slovincem v Madisonu in Geneva, Ohio, in to je, da so zelo složni in prijateljski med seboj. Ne bomo rekli, tu ali tam se dobi eden ali dva, kot nam je pravil naš prijatelj farmar, ki biva dolgo vrsto let v Madisonu, ki včasih malo postran pogledata, toda v splošnem so pa naši ljudje tam pravi prijatelji. Eden drugemu pomaga iz zadrege, podari, dela, posodi itd. Starejši naši slovenski farmarji sicer ne poznajo še vseh "novincev," toda če tak novinec na farmar pride k staremu farmarju v farmarski uniformi in česa poprosi, dobi takoj vse. Imajo tudi farmarski klub, katerega eden namen je pomagati bolnim članom pri delu. Ako član kluba zbolí, tedaj mu pomagajo na farmarji z delom ostali člani kluba. Zadnji teden smo imeli pri farmarju John Pečjaku debato, kdo je najstarejši farmar v Madisonu in Genevi, kar se tiče Slovencev. Po splošnem mnenju je pripadla ta čast poznanemu John Zakrajšku v Madisonu, ki težko dela že nekoliko 14 let na farmah. Za njim pridejo potem Joseph Zupančič, potem Anton Debevc, Jos. Gramc in drugi. Če je kdo več let kot 14 let na farmah v Madisonu in Genevi, naj se zglaši, ampak farmarji že najbolje vedo o svojih razmerah.

Pri omenjenem Pečjaku imajo tri mesece starega mrjasca, ki sliši na ime "Jimmie." Svojo domeno ima na obširnem vrtu, in nihče ne sme blizu kot Pečjakova soproga Jennie. Nismo še videli mrjasca, ki bi znal tako ubogati kot "Jimmie" uboga "Jennie." Lepo ga pokliče po imenu, pa ti prihití iz svojega brloga. Obilo zabave je povzročil družbi, ki se je preteklo sredo ustavila v prijazni Pečjakovi hiši. Na svidenje John, Jennie in "Jimmie."

Pri Frank Beretiču smo zadnji teden naleteli na prijatelno družbo. Bila je tam prijazna Mrs. Louise Čebular in Mrs. Charles Krašovec. Prišli so iz Clevelanda na oddih. Prav lepa hvala vsem skupaj za naročnino.

Novica bo, menda ja, ako vam povemo, da farmarji v Madisonu gredo prešiče kupovat v Barberton, Ohio. Ustavili smo se pri hiši Mr. Anton Babiča na Hubbard Rd. Prijazna gospodinja nam je povedala, da možička ni doma, in na vprašanje, kje je, smo dobili odgovor, da je šel v Barberton — prešiče kupovat. Farmar Mr. Gramc, ki je bil zraven, je nekako čudno pogledal, toda Mrs. Babič nam je stvar lepo razložila, pa se tudi naročila za celo leto na "Ameriško Domovino." Mr. Beretič je bil pa za botra. Prav iskrena hvala, Mr. in Mrs. Babič. Se še vidimo.

In kdo ne pozna delavnega, pa vedno veselega Jos. Bradaca in njegove prijazne soproge Mary. Če bi bili na smrt jezni, pa stopite "h Korenki," pa vas mora minuti vsa žalost. Naročili so se za celo leto, in Jakatova kolona je imela tu mnogo vpliva. Prav lepa hvala, Joe in Mary in na svidenje!

Prvič nas je nanesla pot v gostoljubno hišo Vincent Strnada, brata poznane Louis Strnada iz 53. ceste v Clevelandu. Mož je orjaške postave, se silno rad pomeni, prijazen je in postrežljiv. Žal, da vaš reporter ni imel obiščemo prihodnjč.

Mogočni interesi so hoteli podkupiti senatorja, da ustavi preiskavo

Cincinnati, Ohio, 23. avgusta. Ze dalj časa se vrši od strani državne postavodaje, potom posebnega odseka, preiskava, ki naj dožene gotove sleparije v državnem oddelku za tlakanje cest. Sedaj pa je prišel na dan senator David Lorbach, demokrat, ki je načelnik preiskovalnega odbora, da se mu je približala gotova oseba, ki je izjavila, da dobi preiskovalni odbor \$250,000 izplačanih, ako preneha s preiskavo in jo potlači. Dotični, ki je ponudil denar, je nepoznan, toda je zastopal one interese, ki prodajajo material za tlakanje cest. Tudi neki drugi član preiskovalnega odbora je dobil ponudbo \$100,000, ako se preiskava potlači. Vladni oddelek za tlakanje cest v državi Ohio, razpolaga letno s \$40,000,000, in pride pri tem seveda do ene ali druge sleparije in podkupovanja.

Število brezposelnih v Nemčiji se veča

Berlin, 22. avgusta. Od 1. do 15. avgusta je v Nemčiji zgubilo 114,000 delavcev delo. Skupno število brezposelnih v Nemčiji znaša danes 4,104,000. Večina so zadnje čase delavci na polju zgubili delo.

Vrh Triglava

Miss Pauline Plevnik pošilja iz domovine razglednico, na kateri piše, da je srečno dospela na vrh Triglava, kar je skrajno težavno. In menda je ona prva ameriška Slovenka, kateri se je to posrečilo.

Vile rojenice

Pri družini Mr. Rožanca na 10715 Prince Ave., so se te dni zglasile vile rojenice, ki so prinesle devet funtov težkega fantiča. Naše iskrene čestitke!

Za zimo

Mestna zbornica je glasovala, da se dobi \$500,000 za brezposelne v Clevelandu tekom bodoče zime.

* Danes je praznik sv. Jerneja, jutri pa sv. Ludvika.

* Plačajte račune za vodo v uradu "Ameriške Domovine."

dosti časa uživati gostoljubnost, obljubil pa je, da se vrne na Labor Day, kar tudi stori. Tedaj pa, Vinc, se bova še kaj pogovorila, a medtem pa iskrena hvala za celoletno novo naročnino.

Štirje Mavkoti imajo naročen dnevnik "Ameriško Domovino" v Madisonu, pardon, trije, eden pa v Clevelandu, dasi ima farmo v Madisonu. Jernej Mavko na Middle Ridge Rd., Valentin Mavko "tam nekje na east" kot pravi Jos. Gramc, Jack in Matt Mavko. Matt Mavko se je naročil za celo leto, dočim je Jack naročen v Celinwoodu. Brata Jack in Matt imata farmo na Dock Road v Madisonu, takoj zraven, vsak na eni strani ceste. Mrs. Kozlevčar nam je povedala, da tam, kjer bo največ rož pred hišo, tam so Mavkotovi. In res, dobili smo rože pred hišo in v hiši, ko nam je prijazna Mrs. Mavko po domače postregla. Prav iskrena hvala. In v prihodnjem poročilu omenimo še ostale naše rojake v farmarskih naselbinah Madisona in Geneve. Povemo naj še, da bi človek moral imeti en mesec časa, da bi vse obiskal. Kar pomeni, prijazen je in postrežljiv. Žal, da vaš reporter ni imel obiščemo prihodnjč.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

Published daily except Sundays and Holidays

NAROCNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.50
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po raznašalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00
Za Evropo celo leto \$7.00, pol leta \$3.50.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
4117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 6438.

JAMES DEBEVEO and LOUIS J. FIRO, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

No. 199, Mon., Aug. 22d, 1931

Oglaševanje po radio

Ko je bil radio še mlad, v povojih, tedaj je seveda povzročil na vašem domu silno veselje glas, ki je prišel iz slušalnika ven, mnogo sto milj daleč. Veseli ste bili tega glasu, pa četudi je oglaševal samo kak navaden trgovski predmet. Za vas je bilo to nekaj čudovitega, nekaj skoro nezapodnega.

Danes pa, ko se nahaja radio v polnem razvoju, ko je takorekoč dospel v moško dobo, pa poslušalci radio programov že lahko nekaj več zahtevajo. Za oglaševanje po radio bi se morale upeljati posebne omejitve. Danes je z oglaševanjem po radio prišlo že tako daleč, da poslušalec niti dobrega programa ne more zlepa dobiti. Treba je vrteti kolesček pri radio aparatu dolgo okoli, prdeno pride poštna godba ali petje.

Danes rabijo radio za vse mogoče predmete: predsednik vrši svoje govore po radiu, državniki, zdravniki, profesorji razpravljajo najbolj različne zadeve, protestantovski pridigarji vodijo cele misijone po radiu, suhači kot mokri vršijo svojo propagando po radiu, in dasi imamo kakih 2,000 radio oddajnih postaj v Ameriki, pa ne pridemo zlepa do dobre godbe ali petja.

Zedinjene države so tako ogromna dežela, da ima povprečen lastnik radio aparata malo prilike, da bi dobil radio program iz drugih držav. Dober pregled radio poslovanja po raznih državah sveta nam daje angleški profesor Postgate, ki je sedem mesecev ležal bolan v postelji in ni imel drugega dela kot opazovati razpošiljanje radio programov.

Postgate razdeli poslovanje radio oddajanja v štiri skupine: popolna vladna kontrola radio razpošiljanja, kot jo imajo na primer v Rusiji. Državna kontrola postaj, katere pa dajejo v najem privatnim interesom, kot se to n. pr. godi v Franciji. Zgradba posebnih brezžičnih postaj, ki se oglašajo od časa do časa, kot na primer na Nizozemskem. Popolnoma privatne radio postaje, kot jih imamo v Zedinjenih državah.

Radio ni nikjer tako razširjen kot je ravno v Ameriki. Pri obilici radio postaj je vselej kaj na programu, po dnevu in ponoči, od ponedeljka do nedelje. Toda ogromna množina oglaševanja na ameriških radio postajah presega že vse meje.

Oglaševalci si najraje zberejo najbolj popularne ure, ko je največ ljudi doma. In tedaj se začne trpinčenje radio občinstva. Tekom par ur poslušanja na radio boste slišali, da je napredaj šivanka, oranže, kožuhovalna, da so te cigarete prve med vsemi, itd. itd. Človek mnogokrat nevoljen zapre radio aparat, zlasti ako ne more kaj drugega primernega najti. Pripetilo se je pa že v več slučajih, da je morala radio postaja prenehati s poslovanjem, kajti dognalo se je, da nihče več ne posluša oddajanja radi silne množine oglaševanja potom dotične radio postaje.

Menda je najbolj populen in priljubljen angleški sistem radio oddajanja. V Angliji kontrolira radio razpošiljanje ena sama korporacija, ki dobi tozadevno licenco od vlade. Ta korporacija potem oddaja program. Vsak lastnik radio aparata plača \$2.50 davka na leto. Del te svote gre poštnemu oddelku vlade, ostalo pa, \$5,500,000 pa vporabi za stroške radio razpošiljanja. To je dovolj za vse programe, in oglaševalci po radio so bili na ta način postavljeni pod kap. Anglež posluša svoj program radi godbe in pouka, ki ga dobi po radio, ne pa da bi poslušal še oglaševanje. Mnogi priporočajo, da bi se v Zedinjenih državah upeljal enak sistem. Za milijone bi bil ta sistem blagodejen in koristen. Na vsak način pa bo morala Amerika gledati, da omeji oglaševanje po radiu. Sicer ljudje teh modernih govorilnikov ne bodo več kupovali, kar bi bilo škoda za radio industrijo, ki se je tako lepo razvila.

SPOMINI SLOVENCA NA 13-MESEČNO SLUŽBO V ITALIJANSKI ARMADI

Piše J. J.

Meseca septembra, leta 1922, Slovenec ni smel biti poslan

smo bili poklicani k naboru letniki 1901 in 1902. Bili smo to prvi Slovenci, ki smo morali iti služiti Viktorja, "po božji milosti kralja Italije." Na naboru so nas potrdili 98 odstotkov. Glede visokosti, ravne postave in teže, se ni dosti važnosti polagalo.

Nasi občutki, ko smo se postavljali z doma, niso bili najbolj, kar pa ni bilo čudo, saj smo imeli pred seboj tako službo, o kateri nismo vedeli nič posebnega in natančnejšega: ne koliko časa bo naša služba trajala in ne kje jo bomo vršili.

Poslednje smo zvedeli šele v Gorici, kjer smo imeli nekako generalno preiskavo. Tu so nas razdelili k raznim polkom in v razne kraje Italije. Toda noben

nili, da kar nas je bližnjih, lahko nesemo svojo obleko domov.

Ker sem bil v vojašnici šele drugi dan in v tem času nismo imeli nikakih vaj in tudi nikakega pozdravljanja se nismo učili, sem se informiral pri starejših vojakih glede pozdravljanja. Razložili so mi to tako: vsi tisti, ki imajo srebrno ali zlato zvezdo na klobuku (alpi ni smo nosili klobuke), ali na kapi, so častniki in te se mora pozdravljati. To sem si prav dobro zapomnil in se preveč točno izpolnjeval. Ze gredoč na postajo, ki je oddaljena kakih 20 minut od vojašnice, sem se hotel postaviti, da nisem nikar rekrut in prišel sem pozdravljati vse križem-kražem in na vse strani. Po takratnem mnenju sem se prav dobro postavil, ker vso pot nisem doživel nobenih drugih nezdov, kot da je pristopil k meni stotnik in mi prišel zapenjati bluzo, katero sem imel razpeto v trdnem prepričanju, da tako lepi izgledam.

Popravlil mi je tudi klobuk, katerega sem imel zavihanega pri strani nizdol, kar pa ni odgovarjalo vojaškim paragrafom. Drugih neprilik nisem imel do postaje. Seveda, svojega strunnega pozdravljanja tudi potem nisem opustil, akoravno sem včasih opazil, da so se pozdravljeni "častniki" muzali, česar si pa takrat nisem znal tolmačiti. Zvedel sem pa vzrok tega posmehovanja pozneje, ko sem že znal ločiti prave častnike od železničarjev, policistov, cestnih pometalcev in drugih, kateri so imeli enako "šaržo" označeno na kapi, kot vojaški častniki.

Srečno sem prispel domov. Naslednji dan je bila nedelja in vršila se je neka društvena veselica, na katero je bil povabljen k sodelovanju tudi naš tamburški zbor, pri katerem sem nastopil tudi jaz kot član. Vzbudivil sem takrat veliko občudovanja in pripoznanja. Vsi, ki so me poznali, so me natanko ogledali, češ, kako izgleda slovensko-italijanski vojak, ker do takrat niso videli še nobenega Slovenca, da bi nosil italijansko uniformo. Bila je enoglasna sodba: da dobro izgledam. Ti pa, ki me niso poznali, so se čudili, kako da zna "Italijan" svirati na bisernico, na ta pristno slovanski instrument.

Po končani zabavi smo se podali v neko tamkajšnjo gostilno. Kmalu za nami pride v gostilno tudi neki karabinski maršal, katerega bi bila moja dolžnost pozdraviti. Ne vem iz kakšnega vzroka tega nisem storil, najbrže je bila temu kriva ipavska rebula. Njegov ponos je bil radi tega strašno užaljen, ter me je takoj poklical k sebi, in mi napravil dolgo pridigo o dolžnosti pozdravljanja svojih najprej postavljenih. Dasi nisem popolnoma nič razumel njegove polentarske pridige, se mi je vseeno zdelo kaj da hoče. Pojasnil sem mu v divnem narečju slovenščine in italijanščine, da služim njegovo veličanstvo kralja šele dobrih 48 ur in da se bom v bodoče po svoji najboljši volji poboljšal. Prišlo čila mi je na pomoč še gostilničarka, da smo gospoda "maršala" z združenimi močmi "prepričali" o mojih trditvah in "iskrenih" namelih. Šele potem me je milostno odpustil s pripombo, da takih ignorantov ne bi smeli izpustiti iz kosarne, dokler se jih ne podučijo o vsem.

Zvečer me je neki prijatelj zvalil v neko hišo, kjer so prodajali jugoslovanski tobak, kar je bilo takrat zelo prepovedano. Na to so posebno pazili lastni finančni stražniki, ki so nosili skoro enake obleke, kot alpi. Barva na ovratniku je bila edina razlika med nami. Dogovorimo se, da počakam pred hišo, dokler me ne pokličejo v hišo. Na dogovorjeno znamenje vstopim v hišo in to ravno v trenutku, ko so izmenjavali tobak in denar. Strahu, ki sem ga takrat napravil, si ne bom nikdar odpustil. Ker sem imel

klobuk potisnjen globoko na oči in sem zamrmral par italijanskih besed, so bili prepričani, da sem pravi financer. Mislil sem, da je cela družina okamenela in da bo vsak hip katerega zadela kap. Radi tega sem se dal takoj spoznati. Toda strah jih še dolgo ni zapustil. To je bilo pa mojim prijateljem v zadoščanje radi nekaterih nespornostimljenj z dekleti iz tiste hiše.

Dopust je pretekel prehitro. Vrniti sem se moral v Gorico, kjer se je moje veselje, da ostane blizu doma, kmalu izpremenilo v žalost. Zvedel sem, da mora ena stotinja, kateri sem bil dodeljen tudi jaz, v "Caporetto," kateri kraj sem si predstavljal, da mora biti gotovo daleč v Italiji. Pregledal sem vse zemljevide, pa o kakem "Caporettu" ni bilo nobenega sledu. Prepričan sem bil, da je ta kraj gotovo v kaki italijanski koloniji, najbrže kje v Afriki. Poizvedoval sem pri drugih vojaki in sem končno v svoji veliko veselje zvedel, da ta slavni Caporetto ni nič drugega, kot naš ljubi Kobarid, katerega so Lahoni popačili po svoje.

Nekaj dni zatem smo jo odinili proti Kobaridu. Bilo nas je kakih 40 moč, največ Slovencev in nekaj Furlanov. Do Sv. Lucije smo se peljali z vlakom, od tam pa peš, kakih 16 km. To je bil prvi marš, ki smo ga napravili z vso vojaško priljago. Zato ni čuda, da smo prišli v Kobarid napol mrtvi. Spominjam se, kako si je naš podporočnik na vse načine prizadeval, da bi nas spravil v dobro voljo, da bi Slovenci kaj zapeli. Pa ker smo bili iz vseh vetrov skupaj zbrani, nismo mogli spraviti ničesar poštnega iz sebe. To je bila prva in zadnja prilika, da smo imeli Slovenci pri naši stotnji dovoljenje zapeti na maršu ali pa v vojašnici.

V Kobaridu nam je teklo življenje jako enakomerno. Pričeli smo v rednimi vajami in vezbanjem. Večbališče smo imeli ob Soči, blizu Mlinskega. Ker je pričela pritiskati zima, smo se tudi mi včasih držali mrzlo, se posebno zjutraj. Ali za tako bolezen je naš poveljnik vedel dobro zdravilo. Morali smo se sleči do pasu, vreči se na tla po 20 do 30-krat, kar ni bilo posebno prijazno v tistih zimskih mesecih, ko je bila po tleh taka slana "kot ta ubogi speh." Temu je sledilo še posebno glede obeh zastopnikov Anglije. Angleški ministrski predstnik MacDonald je bil rojen v neki mali, pozabljeni škotski vasi kot sin revnega poljedelskega delavca. Že kot mlad deček je izgubil očeta in moral je že v rani mladosti okusiti vse bridkosti sveta. V Londonu je stradal ter se preživljal kot prodajalec v neki mali trgovini, nato se je pridružil delavskemu gibanju, kjer je s pomočjo svoje trdne volje in značajnosti kmalu dosegel vodilno mesto. Njegov vnanji minister Henderson je prav tako otrok najubožnejših delavskih slojev in je prav tako kakor MacDonald pričel svojo politično kariero v socialističnem gibanju.

Oba zastopnika francoske vlade izhajata iz prav malo višjih socialnih plasti kakor njihovi angleški tovariši. Francoski ministrski predstnik Pierre Laval je sin nekega vaškega mesarja iz Auvergne. Kot še mlad deček je z dobrim uspehom dovršil vseučilišče, skozi katero se je pretokel v pomajskih drugih dijakov. Nato je naredil juristično izkušnjo ter postal odvetnik. Vnanji minister Briand pa je sin nekega vaškega gostilničarja na bretonski obali. Tudi on je pričel svojo politično kariero kot odvetnik.

Oba nemška ministra, Brüning in Curtius pa izhajata iz premožnih meščanskih slojev, toda tudi ta dva sta prišla do svojih visokih mest samo z lastno močjo. Curtius je pričel

rili ogenj, da si nekoliko ogrejemo svoje premrle ude. Toda nesreča je hotela, da se je pri tem užgala trava in v trenutku je bilo precej Krna v plamenu. Stotnik je bil že prej odšel s kakimi 20 možmi na vrh, da vzame nekaj slik. Ko se je vrnil in ugledal ogenj, smo mu že z obraza čitali, da nam ni pričakovati ničesar dobrega. Ukazal nam je, naj se vsi izmučeni, premrzli in prav pošteno lačni, ker razum skodelice kave in malo juhe, katero smo popili zjutraj, nismo ničesar izavžili ves dan. Lahko si predstavljate, v kakšnimi občutki v želodcu smo tam čakali.

Po dolgem času se prikaže in pričel nam je brati levite: "Da, italijanski vojak se vedno vrne kot zmagovallec iz bitke ali s parade!" Potem je prišel na vrsto ogenj in mnogo drugega. Temu je sledilo še pol ure prostih vaj na dvorišču pri svetilkah. Na koncu vsega nam je blagovolil naznaniti, da zato,

PRIPROSTI MOŽJE VLADAJO SVET

Ministri, ki so se nedavno zbrali v Londonu h konferenci, se izkazujejo tudi po tem kot zastopniki nove dobe, da ne pripadajo takozvanim "vladajočim razredom," ki so imeli pred vojno nekako predpravo vladanja.

Če hočemo tu govoriti o kaki aristokraciji, spadata k tej še najbolj oba ameriška zastopnika, ki sta se udeležila konferenci. Ameriški državni tajnik Stimson izhaja iz ugledne newyorške obitelji, katere predniki so že pred davnim časom dopotovali iz Anglije. Ameriški zakladniški tajnik Mellon pa pripada ameriški denarni aristokraciji; on je "kralj aluminija" in Krez novega sveta, čigar premoženje znaša več kakor milijardo dolarjev.

Vsi ostali pa, ki so se udeležili te važne konference, so takozvani "selfmade man," ki so se z lastnimi močmi dvignili do svojih visokih in odgovornih mest. To velja v prvi vrsti posebno glede obeh zastopnikov Anglije. Angleški ministrski predstnik MacDonald je bil rojen v neki mali, pozabljeni škotski vasi kot sin revnega poljedelskega delavca. Že kot mlad deček je izgubil očeta in moral je že v rani mladosti okusiti vse bridkosti sveta. V Londonu je stradal ter se preživljal kot prodajalec v neki mali trgovini, nato se je pridružil delavskemu gibanju, kjer je s pomočjo svoje trdne volje in značajnosti kmalu dosegel vodilno mesto. Njegov vnanji minister Henderson je prav tako otrok najubožnejših delavskih slojev in je prav tako kakor MacDonald pričel svojo politično kariero v socialističnem gibanju.

Oba zastopnika francoske vlade izhajata iz prav malo višjih socialnih plasti kakor njihovi angleški tovariši. Francoski ministrski predstnik Pierre Laval je sin nekega vaškega mesarja iz Auvergne. Kot še mlad deček je z dobrim uspehom dovršil vseučilišče, skozi katero se je pretokel v pomajskih drugih dijakov. Nato je naredil juristično izkušnjo ter postal odvetnik. Vnanji minister Briand pa je sin nekega vaškega gostilničarja na bretonski obali. Tudi on je pričel svojo politično kariero kot odvetnik.

Oba nemška ministra, Brüning in Curtius pa izhajata iz premožnih meščanskih slojev, toda tudi ta dva sta prišla do svojih visokih mest samo z lastno močjo. Curtius je pričel

ker se današnji marš ni vršil po pravilih, se drugi dan ponovi.

Ta večer se pri vsi naši lakoti nikomur ni ljubilo jesti. Nekaj radi utrujenosti, nekaj nam je pa grenila misel, da bomo morali drugi dan zopet napraviti tako dolgo pot. Kdor pozna pot iz Kobarida na Krn, in te napraviti v dveh zaporednih dneh, z okrog 40 kg. težko prtljago na hrbtni, ta bo priznal, da to niso mačkine solze. Drugi dan smo torej "srečno" ponovili izlet, dosegli najvišjo točko Krna, nakar smo začekali svojega imena v spominsko knjigo, ker pisati radi hudega mraza nikdo ni mogel. Potem je sledil pregled prtljage, ker so se menda bali, da jo je kateri po nerodnosti pozabil doma. Izvzemši par žepnih robcev, je bilo vse v redu, zato smo dobili dovoljenje, da se podamo takoj proti domu.

Ta dan je vodil naš "izlet" poročnik, ker je stotnik ostal doma, najbrže vsled utrujenosti od prejšnjega dne. Urogeno šeste ure zvečer smo bili že v kosarni. Da je bil naš poročnik zadovoljen z nami ta dan, je pričalo to, da nam je poleg predpisane menaže, še sam pristih 25 kg. "paste siute" in imeli smo tudi naslednji dan, prost. (Pride še)

NEKAJ O AMERIŠKEM KOVANEM DENARJU

svojo karijero, kakor oba Francoza, kot odvetnik, Brüning pa je izšel iz krščansko-socialnega delavskega gibanja.

Belgijski zastopnik Hymans je bil vseučiliški profesor, prej ko je prevzel vnanje zadeve svoje roke, italijanski zunanji minister Grandi pa je bil odvetnik v nekem malem mestecu, ko se je kot 26-letni mož vrge v naročje fašizma, nakar ga je fašistično gibanje spravilo na njegov sedanjih vrhunec.

Vidimo torej, da je zdaj med zastopniki in reprezentant-velesil prav malo ali nič lordov, grofov in baronov, kakor je bilo to običajno pred svetovno vojno. Demokracija se uveljavlja na vseh poljih sveta.

NEKAJ O AMERIŠKEM KOVANEM DENARJU

Pred 18. stoletjem je kovani denar cirkuliral neglede na meje raznih držav. Nekateri novci, ki so bili posebno dobre kakovosti, so postali splošno znani ter so imeli mednarodni standard. Tako je na primer florin, katere so najprej začeli kovati v Florenci, in sicer leta 1252, adoptirala pozneje Avstrija, Nizozemska in Anglija. Druge države so uveljavile tolare kot svojo denarno edinico, in ti so bili približno iste teže kakor je sedanjih srebrni ameriški dolar. Posebno je bil znan famozni španski "osmak" ali "piece of eight," ki je kmalu postal standardni denar.

Za časa španskega kolonialnega imperija v Ameriki je španski dolar prav tako prosto cirkuliral v angleških kolonijah kakor v španskih.

Zedinjene države so adoptirale svojo dolarsko valuto leta 1792. Zedinjene države so hotele biti neodvisne od Anglije tudi v denarju, zato so adoptirale španski dolar ter se odločile za decimalni sistem, ne pa za angleškega, ki je imel šilings in pence. Španski dolar je bil razdeljen v osem delov, dolar Zedinjenih držav pa v sto delov, takozvanih centov, kar je latinska beseda za sto.

Vsi ti novci so bili znani pod označbo "tolariji;" nemška izgovarjava se je glasila bolj "daler" kot "tolar," in tako je nastal iz besede tolar, "dollar" v angleški izgovorjavi, ki je v rabi v Ameriki.

Oglasi v "Ameriški Domovini" imajo vedno dober vseh.

Če verjamete al' pa ne.

Profesor iz mesta in njegova žena sta bila čez poletje na počitnicah na farmah. Zelo se jima je tam dopadlo, le ena stvar je bila, česar se nista mogla privaditi, in to je bil svinjak, ki se je nahajal ravno pod njuno spalnico, tako da je nežni silno prijetni duh po ves dan in vso noč prijetno ščegetal v nos, ter da jima je bila prešičja godba in koncerti vedno za priboljšek. Toda mešanje takih stvari ne znajo ceniti, ker ne znajo ločiti dobro od slabega, pa sta profesor in njegova žena sklenila, da ne gresta tje več na počitnice, in sta ta svoj sklep tudi pismenim potom povedala farmerju in v pismu jasno zapisala, da če ne bi bilo prešičev, da bi še prišla na farme, tako pa da ju ne bo in da bosta tiste groše rajši nesla v tak kraj, kjer ni prešičje družine in sta dala farmerju razumeti, da če ne bi bilo na svetu prešičev, da bi se še nekako živelo.

Farmer je pa rad videl prihajati meščane na počitnice in mu je bilo grozno hudo, ko dobi profesorjevo pismo, da ga ne bo več. Pa se hitro vsede in napiše sledeče pismo:

Cenjeni gospod profesor in gospa! Jako mi je žal, ker ne mislita priti k nam na počitnice. Toda vem, da se boste premislili, če vam nekaj povem in to je: da pri nas nismo imeli prešičje odkar ste odšli vi v mesto. Torej le zopet pridite!

Hišna gospodinja je imela več prijateljic na večerji. Servirala jim je fino večerjo, toda oprostila se je, da je dekla pozabila kupiti sir in da ji je jako žal, da ga ne more dati na mizo, kot je to splošno navada. Mamin izgovor je slišal sinček, ki je sedel za mizo, pa lepo vstane in gre iz jedilne sobe. Kmalu se pa vrne nazaj in položi na mizo lep kos sira. Ena navzočih gospa si hitro odreže kosček in ga dane v usta in pohvali dečka, da je priden, ker skrbi, da so gostje lepo postreženi.

"Kje si pa dobil sir?" ga vpraša mama.

"V mišji pasti, kamor ga je sinoči dela naša Mica," odgovori dečko.

"Torej če vam plačam pet dolarjev za zavarovalnino, mi vi izplačate tisoč dolarjev če hiša pogori?" poizveduje ženska pri zavarovalniškem agentu.

"Tako je!"

"Pa kaj poizvedujete, kako je nastal ogenj?"

"Tisto pa, tisto. Jako natančno vse preiščem."

Takrat pa ženska vstane in gre proti vratom. V vratih se pa obrne in nekako zaničljivo reče agentu:

"Saj sem vedela, da v nekem grmu tiči zajec, ampak mene ne boste vjeli."

Mlad častnikarski poročevalec je poročal o nekem umoru tako:

"Razvidno je, da so hoteli imeti morilci denar. K sreči je umorjen prejšnji dan naložil ves denar v banko in tako k sreči ni zgubil drugega kot svoje življenje."

Državni pravdnik je postavljaj poroto. Vsakega je vprašal, če ima čas sedeti za porotnika in druga taka vprašanja. Ko enega vpraša, če ga ničesar ne zadržuje, da bi bil za porotnika, pa ta reče, da nima časa, ker mora hiteti na kolodvor, da še o pravem času vjame svojega prijatelja, ki odpotuje, da mu plača deset dolarjev, katere mu dolguje.

"Vi ne morete služiti za porotnika," mu reče državni pravdnik, "ker človek, ki zna tako lagati, ne sme služiti na poroti."

KOLEDAR

DRUŠTVENIH
PRIREDITEV

1931	AUG.	1931
Sa	Mo	Tu
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30
31		

AVGUST

30.—Društvo Ribnica št. 12 SDZ, piknik na Goriškovi farmi v Noble, O.

SEPTEMBER

5.—Društvo George Washington št. 180 JSKJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

6.—Slovenski Delavski Dom, koncert in po koncertu ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

6.—Vrtni koncert društva Zvon pri Anton Gorišku na Green Rd.

6.—Društvo Brooklynski Slovenci, piknik na Hartmanovi farmi, North Royalton, O.

12.—Društvo Svobodomiselnice Slovenke št. 2 SDZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

13.—Društvo Srca Jezusovega št. 55 SDZ, blagoslovitev in razviti zastave, v Knausovi dvorani.

19.—Društvo Spartans št. 198 SSPZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

26.—Društvo Mir št. 142 SNPJ, zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

26.—Društvo Na Jutrovem št. 477 SNPJ, plesna veselica v Slovenski Delavski Dvorani na Prince Ave.

26.—Piknik društva Progressives na prostorih Slovenskega Društvenega Doma na Recher Ave.

26.—Društvo Marije Magdalene št. 162 KSKJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

26.—Kozan Baseball Team, plesna veselica v Grdinovi dvorani.

27.—Ženski odsek S. D. D., ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

27.—Oltarno društvo sv. Kristine, vinska trgatev v šolskih prostorih na Bliss Rd.

27.—Društvo Danica št. 11 SDZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

OKTOBER

3.—Društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

4.—Skupna društva S. S. P. Z., koncert, po koncertu ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

4.—Gospodinski odsek priredi plesno veselico v Slovenskem Društvenem Domu na Recher Ave.

4.—Društvo Abrašević, igra v avditoriju S. N. Doma.

10.—Društvo Comrades št. 566 SNPJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

11.—Društvo Verovšek, igra, po igri ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

11.—A. Šubelj-Mrs. Grdina, koncert v avditoriju S. N. Doma.

11.—Vinska trgatev Slovenskega Narodnega Doma v Maple Heights, na Domovih lotih.

17.—Društvo George Washington št. 180 JSKJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

18.—Društvo Collinwoodski Sokol, koncert, po koncertu ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

18.—Slovenska Zadruga Zveza, zabavni večer v spodnji dvorani S. N. Doma.

24.—Podružnica Slovenske Zveze št. 14 priredi plesno veselico v prostorih Slovenskega Društvenega Doma na Recher Ave.

24.—St. Clair Welfare Club, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

24.—Community Welfare Club, dobrodelni maskeradni ples v S. N. Domu.

25.—Društvo Hrvatska Sloboda, vinska trgatev, v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

25.—Društvo Collinwoodske Slovenke, banket ob priliki 10-letnice, v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

25.—Med. Rad. Obrana priredi popoldne igro, zvečer ples v Grdinovi dvorani.

25.—Društvo Ivan Cankar, igra v avditoriju S. N. Doma.

31.—Društvo Strugglers, Hallowe'en ples, v obeh dvoranah S. D. Doma na Waterloo Rd.

31.—Prireditel društva Progressives v Slovenskem Društvenem Domu na Recher Ave.

31.—Društvo Ivan Cankar, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

NOVEMBER

1.—Socialistični klub št. 49, prireditel v obeh dvoranah S. D. Doma na Waterloo Rd.

1.—Društvo sv. Pavla HKZ, banket in ples v Grdinovi dvorani.

7.—Društvo Hirska Vila št. 173 JSKJ, plesna veselica v S. N. Domu.

7.—Klub slovenskih vdov, plesna veselica v Knausovi dvorani.

8.—Društvo Verovšek, igra, po igri ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

8.—Skupna društva fare sv. Vida imajo plesno veselico v Grdinovi dvorani.

14.—Društvo Slovenec št. 1 SDZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

14.—Pevsko društvo Soča, zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

14.—Društvo Friendship Grove, ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

14.—Gospodinski odsek priredi plesno veselico v Slovenskem Društvenem Domu na Recher Ave.

14.—Društvo Slovenec št. 1 SDZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

15.—Društvo sv. Kristine št. 219 KSKJ priredi igro, ples in prosto zabavo v šolskih prostorih fare sv. Kristine na Bliss Road.

15.—Društvo Jutranja Zvezda št. 137 JSKJ, proslava 10-letnice obstoja društva, z banketom, v Knausovi dvorani.

15.—Društvo V Boj, proslava 25-letnice obstoja društva, v obeh dvoranah S. D. Doma na Waterloo Rd.

15.—Slovenska Ženska Zvezda št. 10, zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

15.—Društvo Zarja (samostojno), plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

21.—Društvo Comrades št. 566 SNPJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

21.—St. Clair Rifle and Hunting Club, plesna veselica v Grdinovi dvorani.

22.—Društvo sv. Ane št. 4 SDZ, proslava 20-letnice in razviti nove zastave popoldne; zvečer plesna veselica v obeh dvoranah S. N. Doma.

22.—Društvo Jadran, koncert, po koncertu ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

22.—Društvo sv. Ane št. 4 SDZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

25.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ, banket v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

25.—Društvo Spartans št. 198 SSPZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

26.—Ženski odsek S. D. D., ples v S. D. Domu na Waterloo Rd.

26.—Socialistični klub št. 27 JSZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

28.—Društvo Progressives, plesna veselica v prostorih Slovenskega Društvenega Doma na Recher Ave.

28.—Društvo Carniola Tent št. 1288 TM, plesna veselica v obeh dvoranah S. N. Doma.

29.—Društvo Collinwood Hive, ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

29.—Društvo Pioneers BHZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

DECEMBER

5.—Društvo Lunder-Adamič št. 20 SSPZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

6.—Društvo Pioneers BHZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

13.—Društvo Verovšek, igra, po igri ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

13.—Društvo Abrašević, igra v avditoriju S. N. Doma.

24.—Slovenska šola S. N. D., zabavni večer v spodnji dvorani S. N. Doma.

25.—Ženski odsek S. D. D., prireditel v S. D. Domu na Waterloo Rd.

27.—Društvo Hrvatska Sloboda NHZ, igra, po igri ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

31.—Društvo Jadran, zabavni večer, v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

31.—Klub društev S. N. D., plesna veselica v S. N. Domu.

JANUAR

1.—Proslava 5-letnice otvoritve S. D. Doma na Waterloo Rd.

2.—Društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ, plesna veselica v S. N. Domu.

9.—Zbor Zarja (samostojno), plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

10.—Društvo Waterlode Grove, igra, po igri ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

10.—Skupna društva fare sv. Vida prireditel plesno veselico v Grdinovi dvorani.

16.—Društvo Svobodomiselnice Slovenke št. 2 SDZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

17.—Društvo Spartans, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

23.—Ženski odsek S. D. D., zabavni večer, v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

23.—Društvo Danica št. 11 SDZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

24.—Društvo Ivan Cankar, igra v avditoriju S. N. Doma.

30.—Skupna društva SSPZ, veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

31.—Društvo Združene Slovenke, ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

31.—Socialistični klub št. 27 JSZ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

FEBRUAR

6.—Društvo Comrades št. 566 SNPJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

7.—Društvo Abrašević, igra v avditoriju S. N. Doma.

Pustni torek—Ženski odsek S. D. D., maskeradna veselica, S. D. Dom na Waterloo Rd.

9.—Klub društev S. N. D., maskeradna veselica v S. N. Domu.

13.—Društvo Strugglers, ples v spodnji dvorani S. D. Doma na Waterloo Rd.

14.—Slovenski Sokol, telovadba, po telovadbi zabava, v S. N. Domu.

21.—Društvo Kristusa Kralja, veselica v S. N. Domu.

28.—Društvo Ivan Cankar, igra v avditoriju S. N. Doma.

27. in 28.—Društvo Abrašević, bazar v Grdinovi dvorani.

MAREC

6.—Društvo Carniola Tent št. 1288 TM, proslava 20-letnice društvenega obstanka, v obeh dvoranah S. N. Doma.

13.—Društvo Orel, telovadba v S. N. Domu.

19.—Društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

Zadnja kmečka vojska

ZGODOVINSKA POVEST
IZ LETA 1578
(Spisal Avgust Šenoa iz Hrv. Poslov. L. J.)

"Naskok od vseh strani!" zagrmel ban, "topovi naj streljajo! Pešci naprej! Udri v imenu božjem!"

Grmi, bobni, nastane krik, treska, prasket, bliska se. Razbojniki letajo, skačejo, plezajo kakor vrage.

"Vivat banus! Naprej!" V dolini ropoče boben, trobenta poje. "Naprej, junaki," kriči Vlašič, a z druge strani kriče Uskoki: "Oj! Oj! Oj! Udri!" Žrela topov sipajo peklenški dež, mušketerji pogodijo klic v soteski vsako glavo na zidu.

"Udri, razbojnik!" zagrmel glas, a z grada se bliska, poka in bobni. Grom, blisk krik, skripanje, Jezus, Marija! Naprej! Kletev, strel, vzdih — a naprej preko kupa ranjenih bratov, preko krvavih grmov, udri, udri! Vzkripela je kri, pobesnel mozeg, a sredi belega dima, sredi ognjenih bliskov stoji ban kakor črn, mramornat kip. Glej, zopet so razbojniki pod zidom! Kroglice trgajo, puščice žvižgajo. "Ne dajmo se!" zakriči hripav ženski glas. Vrste padajo kakor snopje. Glej, ta se ranjen oprijema hrastovega debla, oni kriči in se zvija vznag leže, ta se sklone in poklekne, oni se zagradi za srce, se zasuje napeti in tebebi z obrazom na zemljo. Kaj zato! Naprej! Živio ban! Topovi pokajo veselo, muškete prasketajo, zidovje poka! Glej, glej! Sedaj so prislonili lestvo, vzpenjajo se na zid, na čelu Vlašič. Ravno hoče vsaditi zastavo. Nad njim se zablika sekira. Gorje! Sabovzahnane in mu razkolje glavo. Čeli kupi kamenja se vsujejo v zidu, vrela voda šumi. A tu! Iz vrat se navali četa na mušketerje. Zasajajo jim sulice med rebra, zemlje jim zmanjka pod nogam, mušketerji za mušketerjem se zvali po strmini v Savo.

In Uskoki? Po trebuhu se plazijo z nožem med zobmi in samokresom v roki. Grom in pekló! Iz grma jim vgrizne kača, iz grmovja prične paliti Elija Gregorič dvocevke.

Polovica razbojnikov pade, a še se bijejo vrage. Kri vdari banu v glavo. Iztrga trobentač trobento, zatrobi, da mu hočejo počiti prsa, iztrga Alapiču zastavo in zakriči:

"Naskok! Naskok! Udri! Topovi!" Kaj je to? Topovi molče. Na konju pridirja Gašper ranjen.

"Strela božja!" zakliče. "Z gore so nam pobili iz zasede bombardije, izgubili smo topove."

"Naskok!" zakriči ban brez zavesti.

"Vivat banus!" zaori še enkrat vojska.

"Vivat Hening!" se oglasi krik iz gorskega klanca. "Pomoč, pomoč!" Iz črne soteske se vali neznan vojska.

"Alapič!" zadrhti ban, "glej! Kdo so ti vrage?"

"Prokleti Ambrož! Zajel nas je," zakliče Petričević, ki prileti brez sapa.

Sablje žvenkečejo, ljudje vpijejo, Ambrož seka. Banovci se umikajo. Tudi Uskoki beže. Zanjmi lete štajerski konjeniki — vodi jih Stepek — mlatio, bijejo, mrcvarijo in pometajo pred sabljo. Uskoki se umaknejo v mebo pri Savi, odkoder sipajo smrt na mostovo, a mlino se vna mejo.

"Vivat Hening!" zavpije juški glas za vasjo. Milič in njegov tovariš župnik sta obšla pod klancem goro in peljete novo četo od Stenjevca.

"Nazaj!" zakliče ban, "v Zagreb," in spodbode konja. Zastoj. Odrezan je povratek. Od vseh strani ga objemlja smrtni pas. Njegova vojska je stisnjena v gručo pod klancem, ne moreš se ganiti, ne moreš sekati, roka je pri roki, konj pri konju, človek pri človeku, konj topeta s kopitom pešča, besen pešec prebode konja, nad teboj je nemilostno nebo, okoli tebe smrt, pod teboj krvava zemlja, a z grada se siplje svinice v gnječo, da glava poka, da se krešejo kosti, da se peni kri. In ban? Če ga vja mejo! Zazebe ga okoli srca. V njihovih rokah, njim v zasmeh! In osveta? Samo v svobodi je moč osveta. Pa zapazi na grški cerkvice svetega Martina. Da. Razjaha neopažen konja, zvije zastavo in se zmune proti cerkvi. A za seboj začuje konjsko kopito. Obrne se nazaj. Preganja ga stari konjenik — Ambrož. Ban potegne sabljo, a v trenutku mu jo izbije Ambrož iz roke.

"Stoj domine ban, ujel sem te," reče Ambrož mirno.

"Podban bana?"

"Poštenjak razbojnika."

Razjaše konja. V tem trenutku se začuje, kakor da se bliža krdele vojakov.

"Pojdva v cerkev," reče Ambrož, "zaslužili vas bodo." Pri me bana za rame in ga vede v cerkev. Pod razpelom je brlela slabka svetilka.

Peter je stal blede in nem.

"Evo," prične Ambrož, "advokat je dobil pravdo proti banu, ki je pogazil pravo, zakon, pogazil svojo dano besedo. Glej to zastavo," kriknje in iztrga Petru zastavo, "omadeževana, blatna je; ta znak nezvestobe in krivice, ki je vodil kri proti lastni krvi, naj ne vihra več pred slavno hrvaško vojsko."

Prime zastavo na obeh koncih, prelomi drog na kolenu, odtrga rumeno svilo in jo vrže pred oltar.

Ban zarohni od togote: "Prokleti, daj mi meč, da se spoprimeva."

"Ti nisi meča vreden."

"Zabliskal se bo še moj meč nad tvojo glavo," reče ban ponosno.

"Tako mi govori Peter Erdedi sedaj," reče stari, "ko ga imam v svojih pesteh, ko mi ni treba storiti drugega, kakor migniti, in moje besne čete ga raztrgajo. A nečim tega. Moja roka se ne dotakne človeka brez orožja, se ne dotakne hrvaškega bana. Obvaroval sem svoj rod pred krivico, in to mi je zdosti. Drugega ne potrebujem. Idi, beži! Pred cerkvijo stoji moj konj. Oddiraj po tem klancu proti Zagrebu. Tu ti ne preti pogin."

Peter stopi proti vratom.

"Ban Peter," ga ustavi Ambrož, "še nekaj. Čuj me!"

"Kaj želite, gospod Gregorijane?" vpraša ban hladno.

"Evo, sama sva tu, ban, dva krepka moža pred razpetim Bogom. Se ti ne zdi, da iz ran božjih teče iznova kri? Oh, meni se zdi. Pod temi bregovi teče kri našega naroda, dragocena kri, ki bi jo moralštediti za našo mater — za našo domovino, ki preži

zavesti.

3.—Društvo Abrašević, igra

nanjo od vseh strani divja zverjad. Ah, brat je ubil brata. Ban! Se ne pozna na blelih obrazih krvavih mrtvecev, da smo Kaj-novo pleme, da nismo zaslužili te lepe domovine? Se ti ne zdi, da smo zaslužili bič, ki ga nam ple-te usoda? Sužnji smo, večni tu-ji sužnji, ker smo sužnji svoje strasti, svoje lakomnosti. Lital sem po starodavnih knjigah — gledal zgodovino našega naroda, pisana je s krvjo, nadahnjena s sovraštvom; hodil med svojim narodom in poslušal udarce njegovega srca. Strast, sovražstvo! Imeli smo krono, sami smo jo strgali z glave, ker ni mogel biti vsak kralj. Plakal sem, srce mi je pomnilo pri teh spominih, srce krvavi tudi sedaj, ker, povej-te mi, smo li dandanes boljši?

Smo li vredni, da nas ščiti sreča in mir s svojimi krili? Čutim imam za pravico; če vidim, da jo kdo gazi, pobesnim tudi jaz. S sal-tijo, s silo so postali narodi silni, slavni, a niso postali srečni. Ban," nadaljuje stari, "vi ste bogat, umen, dičnega pokolenja, železne volje, vi ste Erdedi, vi ste knez, ban — a pozabite ne-kaj časa vse to, pozabite sebe, pomnite, da ste sin nesrečne ma-tere — Hrvaške. Ti si zapomni-te tu pred Odršenikom sveta, sredi krvave noči vas rotim jaz, siv stari, krenite na drugo pot, pozabite rodbinsko korist, dvig-nite zastavo pravice, zberite okoli sebe vsa plemenita srca hrva-ška, končajte grozno, krvavo zgodovino in peljite nas v boj za svobodo in srečo naše dedovine. Rotim vas!" reče stari Ambrož ganjen, prime bana za roko in solza mu zatrepeta na sivi trepalnici.

A Peter mu odmakne roko in odvrne hladno:

"Da, jaz sem Erdedi, jaz sem ban! Čitajte vi stare knjige, domine Ambrosi, jaz pišem novo knjigo s svojo sabljo, a v nji bo tudi en list, kjer bo čitalo potomstvo krvave črke "Osveta Am-brožu Gregorijancu."

"Le pišite," reče Ambrož mirno, "zvršite svojo osveto; a zapomnite si, pride nov rod, vaše pero, ta junaška sablja, bo rjavela nad vašim pepelom in kmet-ske noge bodo gazile po vašem grobu. Veličanstvo pada v prah, oblast mine, a spomine devajo vnuki na tehničco. Kdo ve, bo li več tehtal Peter ali Ambrož! Slušajte me —"

"Nočem," se obrne ban oholo, "nikoli! Z Bogom! Do svidenja —"

"Na bojišču pravice! Bežite ban! Čas je že."

Ban gre iz cerkve in zdirja na konju po klancu, Ambrož pa kre-ne peš v grad.

Na gradu Susjedu žvenketajo zlata čaše. Vojskovodje slave zmago, vino se peni, rdeče, ka-kro kmečka kri.

V gradu stoji Uršula pred Do-rino sliko, razgaljena prsa se ji dvigajo burno, kruta lica ji go-re.

"Dora, Dora," vzklikne, "hvala ti, svetnica moja!"

Vrata se odpro. Vstopi Am-brož. Uršula pohiti k njemu in mu stisne roko.

"Hvala vam, domine Ambro-si," reče, "stokrat hvala. Svoja sem. Tega vam ne bom nikdar pozabila. Terjajte od mene, kar vam je drago, pripravljena sem storiti vse po vaši volji."

"Resnica?" vpraša Ambrož resno.

"Pri Bogu!" reče žena

BLASCO IBANEZ

Za čast in ljubezen

ZA "AMERIŠKO DOMOVINO" PREVEL
A. ŠABEC

Ne, jaz ne lažem. Vse, kar sem ti danes povedala, je resnica: tebi bi ne mogla nikoli več lagati. Bij me, kolikor hočeš, toda rotim te, poslušaj moje nasvete!"

Kapetan je še nadalje kazal brezbržnost in prezir. Njegove roke so se mrzlično tresle. Ni česar več ni hotel slišati o tem... Ali ga je zato pozvala, da bi mu pripovedovala o teh izmišljenih nevarnostih?

"Kaj si storil, Ulisej?" je vzkliknila Freya. "Kaj si storil?"

Freya je vedela natančno vse, kar se je bilo zgodilo v Marseillu, in kakor njej, je bilo to znano tudi ostalim neštevilnim tajnim agentom, ki so delali za večjo slavo Nemčije. Von Kramer je, čim so ga zaprli, povedal ime onega, ki je to povzročil. Freya je obupavala vsled brutalne kapetanove odkritosti.

"Jaz pojnim tvojo jezo: ti ne moreš pozabiti torpediranja Californiana... Postopal si kakor vročerkvni južnjak. Vihravost tvojega značaja ti ne dovoljuje, da bi mislil na jutri."

Ulisej je naredil prezirno gesto. Denunciacije niso bile njegov posel. Bilo mu je žal samo to, ker oni lopov še živi. Ah, čemu ga ni mogel ubiti z lastno roko!

"Morda je že poginil?" je rekla Freya. "Vojno sodišče ga je obsodilo na smrt. Mi sicer še ne vemo, da-li je bila obsodba že izvršena ali ne, toda če ga še niso, ga utegnejo vsak hip ustreliti. In vsi naši agenti vedo, da si ti povzročil, da so ga prijeli."

Freya se je zgrozila ob misli na mržnjo, ki si jo je nakopal Ulisej na svojo glavo, in na osvetlo, katero nameravajo izvršiti na njem. V Berlinu je bilo ime Ferragut na ustnah vseh; po vseh krajih dežele so ponavljala to ime usta bataljonov civilnih mož in žena, ki so delali za večji trijumf Nemčije. Kapetani podmornikov so dajali drug drugemu podatke, ki so jih imeli o njem in njegovem parniku. On se je drznil napasti največje carstvo na svetu, on, navaden človek, preprosti kapetan trgovske ladje!

"Kaj si storil, Ulisej? Kaj si storil?" je ona zopet ponovila.

Ferragut je končno izprevidel, da je bila v njenem glasu nežnost in bojazen.

"Pa tudi mene so pričeli zdaj smatrati za nekakšno sovražnico?" je nadaljevala Freya. "Tega mi sicer niso rekli, zakaj med nami je običajno, da se skrivajo misli, toda jaz vidim to po hladnosti, katero mi kažejo... Doktorica ve, kljub vsem mržnji, ki jo občuti do tebe, da te jaz ljubim, kakor sem te ljubila prej... Drugi govorijo o tvojem 'izdajstvu', a jaz protestiram, ker ne morem trpeti te laži... Čemu bi bil ti izdajalec? Saj ti nisi eden izmed nas. Ti si oče, ki se hoče maščevati. Izdajalec pa smo mi vsi: jaz, ki sem te zapeljala v to nesrečno pustolovščino; oni, ki so me gonili v tvoje naročje, da bi na ta način sebi osigurali tvoje usluge."

Nato se ona spet spomni dni, prevedenih v Neaplju, ter pomisli, da je potrebno, da mu pojasni svoje zadržanje.

"Ti me nisi mogel razumeti: ti nisi poznal resnice... Ko sem te srečala na potu v Paestum, si me spomnil moje mladosti in časa, ko sem še malo poznala doktorico in ko se nisem še kompromitirala v informativni službi... Izprva me je tvoj zaljubljeni zanos zabaval; tvoje španske galanterije, tvoje čakanje na vratih raznih hotelov, tvoje obljube in tvoje prispege, vse to mi je bilo ljubo. Ko sem bila prisiljena ča-

kati v Neaplju, sem se dolgočasila... Toda nekega dne sem spoznala, da se mnogo bolj zanimam zate, kakor sem se še kdaj za kakega moškega pred teboj... In spoznala sem, da te ljubim..."

"Laži! Laži!" je zamrmral Ferragut.

"Reci, kar hočeš, in vendar je bilo tako. Zjutraj, ko sem vstala v svoji hotelski sobi, je bil moj prvi korak k oknu, da pogledam, če me čakaš na ulici. Ti si morda, misleč name, slabo spal. In občutila sem, da imam v sebi novo dušo, dušo, ki ji je dvajset let, dušo oduševljenega in naivnega deklica... In naglo sem se opravila ter prišla k tebi, na kar sva se izprehajala ob zalivu, kakor dvoje zaljub; jencev v romanu... Toda nenadoma sem se spomnila svoje preteklosti: 'Nesrečni človek! V kak svet intrige in spletk ga vlečem! Ne, ne!' In pričela sem se te izogibati, da bi me pozabil. Hladna in ironična sem ti dovoljevala, da se mi približaš šele tedaj, ko se nisem mogla izogniti tvojemu srečanju... Toda pri doktorici sem neprestano govorila o tebi. 'Ti si na najlepši poti, da se zalubiš v tega človeka,' mi je govorila doktorica. 'Ta don Jose te preveč zanima... Varuj se, Carmen!' Doktorica je imela prav: zaljubila sem se. To sem opazila onega jutra, ko se me je polasitla neodoljiva želja, da grem v Akvarij. Preživela sem dolge dni, ne da bi te videla; prebivala sem jih pri doktorici, da te ne bi kod srečala, onega jutra pa sem vstala žalostna, z mislijo v srcu: 'Ubogi kapetan!... Pojdimo, da ga osrečimo!' Bila sem bolna onega dne, bolna radi tebe... Zdaj to razumem..."

Freya je za hip premolknila ter dvignila proti njemu oči, da bi ocenila učinke k svojih besed. "Spomni se najine pojedine v restavraciji na Vomeru; spomni se, da sem te rotila, da pojdi svojo pot in da prepusti mene moji usodi. Slutila sem bodočnost: zdelo se mi je, da ti bom v nesrečo. Hotela sem te rešiti, a istočasno sem se bala, da te ne bom nikoli več videla. In one noči, ko si postal nasilen, ko si me pričel nadlegovati s svojimi vročimi željami, one noči, ko sem se obupno branila, ker si mi bil ti še neki tujec, kakor so mi bili dotlej vsi moški, one noči sem plakala, ko sem se znašala sama v svoji sobici. Plakala sem, misleč, da sem te za vedno izgubila, istočasno pa sem se počutila srečno, občutivši, da si ozdravljen svoje ljubezni do mene... Takrat pa je prišel von Kramer. Potrebovali smo ladjo in zanesljivega človeka. Ponosna na svojo bistroumnost, je pričela doktorica govoriti. Dala mi je nalog, naj grem in te najdem, da še enkrat postanem gospodarica tvoje volje. Ko sem pomislila na tvojo bodočnost, je bila moja prva misel, da to nalogo odbijem. Toda žrtev je bila sladka! Egoizem je na dnu vseh naših dejanj in nehanj, in šla sem k tebi... Ostalo veš."

Freya je umolknila in se zamislila, kakor da preživlja še enkrat spomine onih dni, ki so bili edino resnično srečni v njenem življenju. "Ko si odšel na jadrnico," je spet povzela Freya, "sem v trenutku izprevidela, kaj si bil ti v mojem življenju. Kako si mi zdaj manjkal!... Doktorica misli so se bavile z dogodki v Italiji, jaz pa sem samo šlela dneve, kdaj te zopet vidim. 'Eden, dva, tri... Moj oboževani mornar bo prišel... Prišel bo!...' Toda tedaj pa je nenadoma prišla vojna napoved Ita-

lije Nemčiji. Strašno! To je za nas pomenilo, da moramo od tam. Misleč na Nemčijo, je doktorica preklinjala Italijane, jaz pa sem jih preklinjala, misleč nate, ker sem bila primorana oditi za svojo prijateljico. V dveh urah sva bili pripravljeni na beg, ker sva se bali italijanske jeze. Edino tolažilo mi je bilo to, ko sem čula, da greva v Španijo. Doktorica se je nadejala, da bomo tam izvršili nekaj velikega... Jaz pa sem imela pred očmi samo to, da bom imela tam največje prilike, da se spet sestanem s teboj."

Freya se je spet nekoliko premaknila in njene roke so se dotikale Ferragutovih kolen. Hotela bi jih objeti, toda ni se drznila.

"V Bilbao-u sem izvedela o torpediranju Californiana in o smrti tvojega sina... Ne, o tem nisem govorila... Plakala sem, mnogo sem plakala ter skrivala pred doktorico svoje solze. Od onega dne jo sovražim! Ona je slavila dovršeni uspeh ter je posle tvoje ime izgovarjala samo še davnodušno... zdaj se ni mogla več nadejati tvojih uslug... Zatem sva došli v Barcelono in od tedaj sem živela samo še trenutku, da zopet tebe vidim."

V njenih očeh se je zazrcalila v tem trenutku njena globoka ljubezen. Izraz ponižne udanosti ji je olepšal njen izmučeni obraz.

"Nastanili sva se v tej hiši, ki je last nekega nemškega električarja, doktorčinega prijatelja. Doktorica je kmalu odšla na neko potovanje, in jaz sem zdaj svobodna... vsi moji izprehodi so vodili vedno v luko. Vedno sem se nadejala, da nenadoma ugledam tvojo ladjo. Občutila sem simpatijo do vseh mornarjev, ker zdelo se mi je, da je v njih nekaj tvojega... 'Ulisej bo prišel nekega dne,' sem rekla sama sebi. Saj veš, da je ljubezen sebična, zato sem tudi jaz pozabila smrt tvojega sina... In poleg tega pa tudi to: saj jaz nisem niti tega zakrivila, pač pa so krivci drugi... Bila sem prevarana, kakor si bil ti... 'Prišel bo, pa bova spet srečna!' Vedno sem sanjala o tebi. Kadar sem stala pred ogledalom, se mi je zdelo, da sem se tebi na ljubo lepšala... Živela sem v tvoji domovini, torej moraš priti. Nenadoma pa se je raj, v katerem sem živela, razblinil v nič. Prejeli smo, sama ne vem, kako, vest o prijateljstvu von Kramerja, in istočasno smo izvedli, da si ti povzročil njegovo aretacijo. Doktorica je planila raditega namena, smatrajoč mene odgovorno za to. Ona te je spoznala po meni, in to je bilo dovolj, da zaslužim njen prezir. Vsi naši so govorili samo o tvoji bližnji smrti, roče se, da bo strašna..."

Ferragut jo je tedaj nenadoma prekinil. Namršil je obrvi, kakor da ga je imela v oblasti neka fiksna ideja... Morda je niti niti slišal. "Kje je doktorica?" Zvok njegovega glasu je imel nekaj grozečega v sebi. Ogledal se je okoli sebe ter stiskal pesti, kakor da bo vsak čas ugledal ono impozantno damo. Ves je bil tak, kakor v trenutku, ko je pretepal Freyo.

"Ona je na potovanju; sama ne vem, kam je odpotovala," je odgovorila Freya. "Zdaj mora biti v Madridu, San Sebastianu ali v Cadixu... Ona potuje brez prestatke in povsod ima svoje prijatelje... Samo zato, ker sem sama, sem se te drznila pozvati."

Nato mu je Freya pripovedovala o svojem življenju v tem zatišču. Začeno se njena bivaša zaščitnica ni posluževala njenih uslug. Zdaj je doktorica vse sama opravljala, brez vsakih posrednikov, kajti zaradi incidenta, ki se je primeril von Kramerju, je postala nezaupna. Kadar je potrebovala pomočnikov, si jih je izbrala med Nemci, ki so prebivali v Barceloni.

Okoli nje se je bila zbrala divja in odločna četa: begunci, ki so bili prisiljeni iz južnoameriških

republik, skitanci iz primorskih mest in temni elementi iz notranjosti gozdov. Njim na čelu je stal, kot namestnik doktorice, Karl, pisar, katerega je Ferragut videl pri doktorici v Neaplju.

Ta človek je izgledal, kakor da je izvršil že več krvavih zločinov. Izkratka: bil je dostojen starešina te družbe pustolovcev. Ta družba se je sestala vsak večer v neki kavarni v luki. Freya je bila uverjena, da se je ta družba bavila z obveščanjem podmornikov, ki so križarili po španskih vodah. Vsem tem vratarom je bila znana vloga, ki jo je igral Ferragut v marseillski aferi: kadar je nanesel pogovor nanj, so bile njihove besede polne pretenj.

Baš od njih samih sem izvedela za tvoj prihod," je nadaljevala Freya. "Oni preže nate in čakajo ugodnega časa. Bog ve, če ni niso celo sem sledili? Beži, Ulisej; tvoje življenje je v nevarnosti!"

Kapetan je iznova skomignil z rameni, z izrazom prezira.

"Beži, ti pravim!... in ako moreš, če me še kaj ljubiš in če imaš količjak usmiljenja z menoj, vzemi me seboj!"

Ferragut je zdaj spoznal, da je ona tako dolgo govorila samo zaradi tega, da je mogla priti s to prošnjo na dan. Njemu se je zagnusela... Bežati z njo, in po vsem hudem, kar mu je prizadelo! Njen predlog se mu je zdel tako nezmisljen, da se je trpko nasmehnil.

"Odvodi me seboj!" je ponovila Freya. "Če me ti ne iztrgaš iz tega obeležja, ne vem, kako bom prišla iz njega... Jaz sem siromašna. Zadnja leta me je doktorica vzdrževala. Ne vem, kako se bom preživljala, naučena pa sem, dobro živeti. Bolj kakor smrti, se bojim bed. Ti me boš vzdrževal: ko bom s teboj, ne bom rabila mnogo; služkinja ti bom. Na lažji ti je gotovo potrebna ženska, gospodinja... življenje me odbija, jaz pa sem sama na svetu." Kapetan se je nasmehnil s krvavo ironijo.

"Razumem. Ah, saj vem, kaj pomeni tvoj smeh; vem, kaj hočeš reči: saj se lahko prodam. Ti gotovo misliš, da je bilo tako moje prejšnje življenje. Ne... ne! Varaš se! Tega jaz ne morem storiti. Za to je treba nekih posebnih občutkov, neki osebnosti, da se pretvarjaš, če ne občutiš... Hotela sem se že prodati, toda nikoli nisem mogla storiti tega. Če me moški ne zanimajo, jim jaz grenim življenje; jaz sem jim sovražnica in jih mrzim."

THE OLD HOME TOWN

Registered U. S. Patent Office.

Stanley

WELL MEBBE I DONT WEAR WHITE GLOVES, AND MEBBE IT AINT STYLISH TO CARRY A BASKET ON THE STREET - BUT YOUNG LADY IF YOU HAD TO LUG HOME THE FOOD EVERY DAY TO FEED OUR GANG OF HUNGRY WOLVES YOU'D HAVE SOMETHING ON YOUR HANDS BESIDES WHITE GLOVES, WHILE IM AWAY YOU MIGHT PEEK IN THE KITCHEN AND SEE IF THE BREAKFAST DISHES HAVE WASHED THEMSELVES!

SOCK 'EM OVER, BABY!

FASHION CHATS

POLO

DRESS

WANT TO WEAR AT THE SEASHORE

HOW TO WEAR CLOTHES

MISS GLADYS GIMP WHO CLERKS IN A BIG CITY STORE, IS TAKING A COURSE IN HOME MAKING WHILE ON HER TWO WEEKS VACATION WITH HER PARENTS

STANLEY

©1931 LEE W. STANLEY CENTRAL PRESS 8-21-31

Mornar se je spet ironično nasmehnil.

"Laži!" je ponovil. — "Laži! Ne trudi se več, ker me ne boš prepričala."

Okrepljena z neko novo silo, Freya vstane. Njen oraz je bil zdaj v višini Ferragutovega obraza. Ko je opazil Ferragut okrvavljeno rano pod njenim očesom, ga je spet prevzelo usmiljenje.

"Čuj, Ulisej, ti ne poznaš močnega pravega življenja. Da, jaz sem ti vedno lagala. V času najine sreče sem se znala izogniti tvojim vprašanjem. Hotela sem

ti prikriti svoje prejšnje življenje... in ga pozabiti! Toda zdaj je potrebno, da ti povem resnico, vso resnico, kakor ob svoji smrtni uri. Ko jo boš spoznal, boš manj okruten."

Toda Ulisej ni hotel ničesar čuti in vnaprej je kazal, da ne veruje.

"Laži! Same laži! Kdaj boš gotova s svojimi izmišljotinami?"

Ne da bi se dala motiti, je Freya nadaljevala:

(Dalje prihodnjič).

MOŽ, KI NE VE KDO JE

Ta zgodba se je vršila, oziroma se še vrši v Italiji. V mestu Veroni je pred vojno živel profesor Canella s svojo družino. Poučeval je v šoli jezike, bil je spoštovan od vseh, ki so ga poznali, in bil je pripoznan kot velik učenjak. Družina je imela dva otroke in živeli so srečno življenje v svoji mali hišici.

V mestu Florenci sta pa živela gospod in gospa Bruneri. Mož je bil črkostavec, toda bil je lahkomiseln in je prišel večkrat z oblastmi v navzkrižje. Enkrat je moral celo presedeti malokazen v ječi. Družina Bruneri ni živela srečno.

Izbruhnila je svetovna vojna. Kot drugi, sta morala pod orožje tudi profesor Canella in črkostavec Bruneri. V svojem prejšnjem življenju se ta dva moža nista nikdar srečala. Če sta se kdaj srečala v strelskih jarkih, se ne ve. Po vojni se pa noben njiju ni vrnil domov, nihče ni vedel, ali sta bila vjeta, ali ubita, zato so ju oblasti proglasile pogrešanima, ki je čez čas sta bila proglašena mrtvima. Ženi obeh sta nosili žalno obleko in močno žalovali za svojima možema.

Kmalu za tem je pa bolnišnica v Bologni naznanila, da se tam nahaja vojak iz svetovne vojne, ki je bil ranjen od granate. Bolnik je izgubil spomin in ni vedel kdo je in ne od kod je. Bil je popolnoma mrtev za svet okrog njega. Ni spregovoril nobene besede in ni se premaknil v postelji, dasi je bil drugače popolnoma zdrav.

Vodstvo bolnišnice je poskušalo zvedeti ime tega čudaka, zato so priobčili njegovo sliko v časopisih, v upanju, da ga bo kdo spoznal. Slika ga je kazala kot čvrstega možaka, gostih, nekoliko sivih las, z brki in dolgo brado.

In sedaj se prične cirkus.

Gospa Canella in gospa Bruneri sta spoznali v sliki njiju moža. Vsaka je trdila, da je to absolutno gotovo njen mož. Po naključju sta obe ženi prišli obenem v Bologno v bolnišnico, kjer je bil ta mož. Mož še nobene niti pogledal ni in je enostavno molčal na vsa vprašanja. Ženski sta si ga natančno ogledali in zopet obe izjavili, da je njiju soprog. Tako je to trdila gospa Canella, tako je to trdila gospa Bruneri. Obe sta pripeljali svoje sorodnike, da bi njiju mnenje potrdili. Sorodniki gospe Canella so trdili, da je to profesor Canella, sorodniki gospe Bruneri so trdili, da to ni nikdo drugi, kot pogrešani črkostavec Bruneri.

Vodstvo bolnišnice ni vedelo izhoda, zato sta se podali ženski na sodnijo in vsaka zase je zahtevala tega moža. Sodnija je poklicala zdravniške izvedence, ki naj bi izrekli svoje mnenje. Gospa Canella, ki je imela dovolj denarja, je najela najboljšega odvetnika, ki je imel tudi v fašistovski stranki veliko besedo in sodišče se je izreklo, da je neznanec profesor Canella in srečna žena ga je vzela domov.

Pod skrbno nego gospe Canella je mož kmalu postal čvrst korenjak, zadobil popolno zdravje, samo spomin se mu ni mogel spominjati iz svojega prejšnjega življenja. Niti pisati in brati ni znal več. "Profesor" Canella se je čutil popolnoma srečnega in zadovoljnega in družini sta bila rojena v teku časa dva otroka.

Toda družina Bruneri v Florenci je bila drugačnega mnenja. Gospa Bruneri se ni dala pomiriti in je v nemer trdila, da signor Canella ni Canella, ampak Bruneri. Šla je do najvišjega sodišča in poklicani so bili novi izvedenci, ki naj raz-

sodijo zagonetno stvar. Zdravniki izvedenci so izjavili, da možak samo simulira, da se popolnoma dobro zaveda, da ni Canella, ampak Bruneri, pa se mu življenje pri bogati profesorici bolj dopade, kot pa navadno tiskarsko delo...

Sodišče se je izjavilo, da mora "profesor" Canella takoj zapustiti novo bivališče in se podati k svoji družini v Florencio, k svoji pravi ženi, gospe Bruneri. Ampak gospa Canella se je izjavila, da moža ne pusti pod nobenimi pogoji, in da bo v skrajni sili rabila tudi silo. Gospa Bruneri ima sedaj odlok sodišča, da ima pravico do svojega moža, toda zaenkrat ga je še pustila gospe Canella v oskrbi.

Ta zagonetni slučaj je vzbudil po vsej Italiji zanimanje in narod se je razcepil v dve stranki: eni držijo z gospo Bruneri, drugi pa z gospo Canella. Mož pa za enkrat udobno živi pri ljubki gospe Canella, in čaka, kako se bodo stvari razvile.

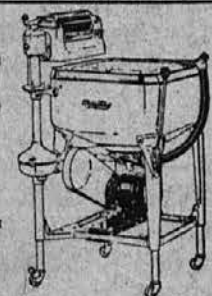

Tajni komornik papeža Pija, Msgr. Francis J. Spellman, rodom z Amerikanec. On je poletel z rakoplovom iz Rima v Paris s papeževim poslanico, ki je bila potem priobčena, predno so jo mogli fašisti zapleniti.

OGLEJTE SI

novo otvorjeni dom, zgrajen po slovenskem stavbeniku Aug. Kaušku, na 18321 Neff Rd. Odprta za ogled vsak dan od 2. do 9. ure zvečer.

Maytag
aluminum
Washer

MANDEL HARDWARE
15704 Waterloo Rd.
Tel. KEnmore 1282

JOSEPH J. OGRIN

ODVETNIK

401 Engineers Bldg.
Main 4128

Zvečer:

15621 Waterloo Rd.
Kenmore 1694

Michael Casserman

18700 Shuwnee Ave.
PLUMBING & HEATING
KEnmore 3877

PRIPOROČILO

za dober PREMAG po zmerni ceni, pokličite
ANTON SEDMAK
1139 Norwood Rd.
Florida 1028-W